

Beszámoló az MTA Táncstudományi Munkabizottsága 2011. évi munkájáról

I. A munkabizottság összetételének alakulása

A munkabizottság 2011. január 1-jén 15 rendes tagból állt, elnöke Andrásfalvy Bertalan DSc, társelnöke Körtvélyes Géza DSc, titkárai Bolvári-Takács Gábor PhD és Felföldi László PhD, tanácsadója Vitányi Iván DSc, tagjai Angelus Iván PhD, Barna Gábor DSc, Beke László CSc, Fügedi János PhD, Kovács Gábor PhD, Kővágó Sarolta CSc, Mizerák Katalin PhD, Nagy Péter Miklós PhD, Ratkó Lujza CSc, Sirató Ildikó PhD. Körtvélyes Géza 2011 novemberében elhunyt. Az év során a munkabizottság a következő személyek rendes tagságára tett javaslatot: Bernáth László PhD, Fodor Antal DLA, Forgács D. Péter PhD, Gelenczey-Miháltz Alirán PhD, Lázár Katalin PhD, Németh András DSc, Sándor Ildikó PhD.

A testület állandó meghívott tagjai 2011. január 1-jén: Dóka Krisztina, Fenyves Márk, Halász Tamás, Kaán Zsuzsa, Karácsony Zoltán, Kovács Henrik, Kővágó Zsuzsa, Lévai Péter, Major Rita, Mihályi Gábor, Pálffy Gyula, Szúdy Eszter, Török Jolán, Varga Sándor, Vincze Gabriella, szakmai partnere Ács Piroška. Kaán Zsuzsa 2011 novemberében elhunyt. Az év során a munkabizottság a következő személyek állandó meghívotti státuszáról döntött: Bólya Annamária, Fodorné Molnár Márta, Gaál Marianna, Lőrinc Katalin, Macher Szilárd, Szakály György, Zsámboki Marcell.

II. A munkabizottság ülései

1. ülés: 2011. február 8., helyszín: Budapest Kortárs Tánc Főiskola.

Angelus Iván rektor köszöntöje és tájékoztatása előtt a jelenlevők megismerkedtek a Budapest Kortárs Tánc Főiskola, illetve a hozzá kapcsolódó táncművészeti alkotó-, és előadó-művészeti, valamint alap-, és középfokú művészetoktatási intézmények munkájával, megtekintették az épületet, és filmvetítéssel egybekötött beszámolót hallgattak meg az itt folyó szakmai munka és táncstudományi kutatás eszközeiről és módszereiről. A tánckutatói utánpótlásképzés helyzetéről és módszereiről szóló napirend során észrevételek és kérdések fogalmazódtak meg. A Bibliográfiai Munkacsoport (*Beke László, Felföldi László, Nagy Péter Miklós, Pálffy Gyula, Sirató Ildikó*) elkészítette első jelentését, amelyet résztvevői előzőleg megkaptak és most megvitattak. *Felföldi László* és *Bolvári-Takács Gábor* tájékoztatták a jelenlevőket, hogy a 2011. április 27–29-re tervezett „Tradíció és megújulás kérdései a mai táncvilágban” c., a munkabizottság és a Nemzeti Táncszínház közös elméleti konferenciájára a lebonyolító Nemzeti Táncszínház nyújtott be pályázatot a Nemzeti Kulturális Alaphoz. A munkabizottság megvitatta az előterjesztést, figyelembe véve valamennyi munkabizottsági tag javaslatát a konferencia előadóinak és az előadások témáinak kiválasztásához.

2. ülés: 2011. április 16., helyszín: Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszéke.

Barna Gábor tanszékvezető professzor ismertette a résztvevőkkel a Tanszék történetét, s bemutatta egykori és jelenlegi oktatóit. *Felföldi László* és *Varga Sándor*, a Tanszék oktatói részletesen bemutatták a folyó oktató-kutató munkát. A tánckutatói utánpótlásképzés helyzetéről és módszereiről szóló, az előző ülésen megkezdett napirend során a résztvevők megvitatták a kutatóképzés sajátosságait, a táncos-, ill. táncoktató képzéstől eltérő és hasonló vonásait. A vita során felmerült fontosabb témák: a forráselemzés fontossága, az interdiszciplinaritás szerepe, a tánc formai és társadalmi megközelítéseinek egyensúlya, tánc és örökségvédelem. *Felföldi*

² Megjelent: Táncstudományi Közlemények, III. évf. 2011. 2. szám, 82–84. o.

László tájékoztatta a jelenlévőket a 2011. április 27–29-re tervezett konferencia szervezésének pillanatnyi helyzetéről.

3. ülés: 2011. június 8., helyszín: Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tára.

Az ülés résztvevői *Sirató Ildikó* osztályvezető bevezető előadása után, *Kis Domokos Dániel* munkatárs közreműködésével bejárták és megtekintették a Színháztörténeti Tárat. Ezután *Földesi Ferenc*, a Kézirattár vezetője adott tájékoztatást, különös tekintettel arra, hogy a tánc- és mozdulatművészeti dokumentumok között itt található a Jászi–Madzsar Alice-hagyaték, a Vass István-hagyaték és a Dienes Valéria hagyaték egy része. *Felföldi László* és *Bolvári-Takács Gábor* beszámoltak a 2011. április 27–29-én lezajlott „Tradíció és megújulás kérdései a mai táncvilágban” c. konferenciáról. *Nagy Péter*, a Bibliográfiai Munkacsoport titkára beszámolt az eddig végzett munkáról.

4. ülés: 2011. szeptember 14., helyszín: Orkesztika Alapítvány – Mozdulatművészeti Stúdió (Magyar Mozdulatművészeti Társulat, Dienes Valéria-gyűjtemény).

Az ülés résztvevői *Fenyves Márk* vezetésével megtekintették az Orkesztika Alapítvány – Mozdulatművészeti Stúdiót és a Dienes Valéria-gyűjteményt. Megtárgyalták a november 9-re tervezett Szalay Karola emléküléssel, valamint a november 23-ra tervezett Réthei Prikkel Marián megemlékezéssel kapcsolatos teendőket. A Szalay Karola emlékülés kapcsán *Kővágó Zsuzsa* javaslatait elfogadták megfelelő kiindulási alapnak. *Felföldi László* és *Mizerák Katalin* beszámoltak a június 23–26-ai balatonfüredi EU tánc-szimpozium és konferenciáról, amely fórumot biztosított a táncművészek, kritikusok, táncutatók és táncpedagógusok számára. *Fügedi János* összefoglalta a Lábán Kinetográfia Nemzetközi Tanácsa (ICKL) július 31. – augusztus 7. között Budapesten tartott 27. konferenciájának eredményeit.

5. ülés: 2011. december 7., helyszín: Magyar Táncművészeti Főiskola.

Az ülés résztvevőit *Szakály György* rektor és *Bolvári-Takács Gábor* tájékoztatta a főiskolán folyó szakmai és tudományos tevékenységről, majd megtekintették a december 9-én átadandó új Vályi Rózsi Könyvtárat. A testület tagjai megvitatták a táncutatói utánpótlás nevelés helyzetét és lehetséges irányait. A munkabizottság meghallgatta a november 9-ei és 23-ai tudományos rendezvényekről szóló titkári tájékoztatást, majd jóváhagyták a 2011. évi beszámolót. Végül megvitatták és elfogadták a 2012. évi munkatervet, amelyben meghatározták az ülések időpontját és helyszínét, továbbá a tervezett rendezvényeket és elvégzendő feladatokat.

III. A munkabizottság tudományos programjai

1. A munkabizottság és a Nemzeti Táncszínház 2011. április 27–29-én közös elméleti konferenciát rendezett *Tradíció és megújulás kérdései a mai táncvilágban* címmel. Április 27-én a helyszín az MTA székház 3. emeleti Képtára volt, megnyitót mondott *Felföldi László* és *Török Jolán*. Bevezető előadások: *Egil Bakka* (Trondheim, Norvégia): A mozdulat múltban és jelenben – Táncmozdulatok elemzése a változó világban; *Könczei Csilla*: Ötletek a tánc textológiai vizsgálatához. Korreferátumok: *Ratkó Lujza*: A táncelemzés új módszerei; *Sirató Ildikó*: Tánc(színház)-művészet; *Kovács Henrik*: A mozdulatsorok szerepe a táncelemzésben. Április 28-án a helyszín az MTA Zenetudományi Intézete volt. Bevezető előadás: *Heide-Marie Härtel* (Bréma, Németország): A táncfilm-archívumok helyzete és szerepük az európai táncművészeti örökség megőrzésében. Korreferátumok: *Felföldi László*: Néptáncarchívumok a kelet-európai akadémiai intézetekben; *Sirató Ildikó*: Táncművészeti gyűjtemények a tánc történeti metodológiában; *Kővágó Sarolta*: Tánc történeti adatok a Nemzeti Múzeum gyűjteményeiben; *Vincze Gabriella*: Az MTA Művészettörténeti Intézetének értékes táncra vonatkozó anyagai. Az ülés résztvevői aznap meglátogatták a Hagyományok Háza Folklórarchívumát. Április 29-én a helyszín a Magyar Táncművészeti Főiskola volt, az ülés szakot megnyitotta *Szakály György*,

vezette: *Németh András*. Bevezető előadás: *Bolvári-Takács Gábor*: A táncos képzés hazai intézményrendszerének történeti alakulása és kutatási forrásai. Korreferátumok: *Macher Szilárd*: A Magyar Táncművészeti Főiskola szerepe az egyetemes táncművészetben; *Major Rita*: A táncelméleti képzés eredményei és lehetőségei; *Mizerák Katalin*: Bevezetés a táncoktatás didaktikájába; *Kővágó Zsuzsa*: Elmélet és gyakorlat. A tánctanár szakos hallgatók kutatási aktivitása; *Neumann Ilona*: Az első tánctanár szak: élmények és tapasztalatok. A konferencia előadásai – angol és magyar nyelvű rezümékkel kiegészítve – önálló kötetben megjelentek: *Tradíció és megújulás kérdései a mai táncvilágban*. Szerkesztette: Bolvári-Takács Gábor és Felföldi László. Nemzeti Táncszínház Nonprofit Kft., Budapest, 2011. 104 o. ISBN 978-963-08-2156-8

2. A munkabizottság a *Magyar Tudomány Hete* rendezvényeinek keretében 2011. november 9-én Szalay Karola-emlékülést szervezett, a táncművész, balettpedagógus, táncművészeti szociológus születésének 100. évfordulója alkalmából, az MTA Zenetudományi Intézet Bartók termében. A levezető elnök *Felföldi László* volt, az ülés előkészítésében részt vett *Bolvári-Takács Gábor*. Köszöntőt mondott *Kővágó Zsuzsa* táncművész, majd részleteket vetítettünk a Szalay Karoláról készült portréfilmből. Ezt fényképbemutató követte az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Táncarchívuma gyűjteményéből, *Szűdy Eszter* válogatásában. Elhangzott visszaemlékezések: *Hézső István* táncművész, tánckritikus, *Keszler Mária* néptánc pedagógus, néptáncutató; *Péter László* balettművész, táncpedagógus; *Roboz Ágnes* koreográfus, táncpedagógus, Érdemes Művész. Előadások: *Devecseri Veronika*: Szelíd művészetek – szuverén művészetek – szabad művészetek; *Balázs Kata*: Futurista táncosnők és táncbrázolások Itáliában. A programot élő táncbemutató zárta, közreműködtek a Magyar Táncművészeti Főiskola növendékei, a műsort összeállította: *Szakály György* rektor. Az emléküléshez kapcsolódva aznap nyílt meg a Művészet és tudomány – lélek és test. 100 éve született Szalay Karola, az Operaház örökös tagja, művészettörténész-doktor primabalerinája című kamarakiállítás az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tárában. Megnyitót mondott *Beke László*, az MTA Művészettörténeti Kutatóintézet igazgatója. A kiállítást bemutatta *Sirató Ildikó*, a Tár vezetője.

3. A Réthei Prikkel Marián megemlékezés 2011. november 23-án a Martin György-ülésszak keretében történt meg. *Felföldi László* tartott előadást vetített prezentációval az MTA Zenetudományi Intézete Kodály termében „Réthei Prikkel Marián emlékezete – Istenfi, aki dolgozik” címmel. Ezután a Martin György pályázat idei díjazottjainak előadásai következtek. Öt fiatal kutató mutatkozott be: akik közül *Simon Krisztián* Debrecenben, *Monostori Sándor* Szegeden, a Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszéken, *Kirch Zoltán* és *Hortobágyi Ivett* Budapesten, a Magyar Táncművészeti Főiskola néptáncpedagógus szakán, *Kiss Alfréd* a Nyíregyházi Főiskola ének-zene tanszékén végzett. Előadásaikkal ők is Réthei emléke előtt tiszteltek: 1. Hortobágyi Ivett: Egy bálványoscsabai házaspár páros táncai; 2. Kirch Zoltán: Kémes és Sztaporca táncai és táncélete; 3. Kiss Alfréd: Tar István, ormánsági cimbalmos; 4. Monostori András: A botlótól a barántáig Egy revival jelenség kultúranropológiai vizsgálata; 5. Simon Krisztián: A Debrecenben rendszeresen megrendezett táncházak kapcsolati hálójának kezdeteitől (1974) napjainkig (2009).

Budapest, 2011. december 7.

Andrásfalvy Bertalan DSc elnök
Bolvári-Takács Gábor PhD, titkár
Felföldi László PhD, titkár